II. évfolyam. Nagyvárad, 1896, október 12. 40-ik szám.

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel

helyben vagy vidékre postán:

Egy hóra . . . . . 40 kr.
Negyedévre . . . . 1 frt — kr.
Félévre . . . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . . 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utcza, (Biharmegyei takarékpénztári épület), hova a hirdetések és az előfizetés-díjak küldendők.

Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI ÉRTESITŐ

TARSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos petitsorért egyszer . 6 kr.
Háromszor és többször . . . . 4 kr.
Nyilttér 4 hasábos petitsorért . 20 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés és nyilttérért . . . . . 30 kr.
Reclamok soronkint 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utcza (Biharmegyei takarékpénztári épület).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Táviratok.

A király Gödöllőn.

Budapest, október 11. (A „H. É.“) ered. táv.) A király ma reggel a fővárosból elutazott Gödöllőre s este vissza tért Budapestre.

Magyarország nagyasszonyának ünnepe.

Budapest, október 11. (A »H. É.« eredeti tánirata.) Vaszary Kolos biboros herczegprimás a pápatól az ezredéves ünnep alkalmából Magyarország nagyasszonyának tiszteletére külön misét eszközölt ki, a melyet minden év október második vasárnapján tartanak meg az ország összes templomaiban. Az első ily misét ma tartották meg.

A budavári Mátyás-templomban délelőtt 10 órakor volt az ünnepi mise, a melyen előkelő közönség volt jelen, megtöltve a templom minden zugát. A szentély egyik padjában foglalt helyet Klotild főherczegnő leányával Erzsébet főherczegkisasszonynyal, a kiket a közönség megérkezésükkor tisztelettelje sen üdvözölt. Az ünnepi misét Vaszary Kolos biboros herczegprimás pontifikálta fényes papi segédlettel.

A mise alatt a templomi ének- és zenekar remek egyházi énekeket adott elő Vavrinecz Mór vezetése alatt. Előadták á capella Bogisich Mihály átiratában a »Bünösök kegyes asszonya“ (1503), »Oh dicső szép kincs« (1651), »Szűz Mária kegyes anyja« (1651), »Angyaloknak nagyságos asszonya« (1508) kezdetü egyházi énekeket. Offertoriumra a zene- és énekkar Gounod-Bach »Ave Máriáját« adta elő. Gradualéra a török hódoltságból való »Boldogasszony anyánk régi nagy patronánk“ kezdetü dalt énekelték, urfelmutatáskor pedig „Örülj dicsőséges szent Szűz“ (1601) és „Egeknek fényes csillaga“ (1651) kezdetü egyházi énekeket adták elő.

Mise után Várady Sándor, az operaház tagja orgonakisérettel Bogisich „Király himnuszát“ énekelte, melyet azután a capella is előadták. Az istentisztelet után a herczegprimás a papságtól követve s a közönségtől meghajlással üdvözölve elhagyta a templomot. Délután 5 órakor dr. Nemes Antal predikációt mondott, a melyet nagy, ájtatos közönség hallgatott végig.

A műegyetem megnyitása.

Budapest, október 11. (A „H. É.“ eredeti táv.) A műegyetemet ma nyitották meg. Dr. Entz Géza lelépő rektor és dr. Wartha Vincze uj rektor szép beszédet mondottak.

Az orosz kiküldött a fővárosban.

Budapest, október 11. (A „H. É.“ eredeti távirata.) A legutóbbi távirda-konferenczia alkalmával tapasztalásból kifolyólag az orosz kormány Daniloff elektrotechnikus mérnököt fővárosunkba küldötte oly czélból, hogy a székes fővarosi távirda, telefon és villamos berendezéseket tanulmányozza. Daniloff, mint mondja, sok érdekeset látott s a többi között a Korosy Albert posta- és távirda főtiszt találmányából, a Hughes-féle felhuzó motorból megrendeléseket is tett.

Képviselő-jelölések.

Budapest, okt. 11. (A „H. É.“ ered. táv. Egerből távirják, hogy ottan Szederkényi ma tartotta beszámolóját, a melyben élesen megtámadja a kormányt. Alsódoboson a szabadelvü választók Halász Zsigát jelölték ki, ki a jelöltséget elfogadta. Ferenczhalmon Dániel kereskedelmi minisztert jelölték. Megválasztása bizonyos. Iglón Münnich Aurélt jelölték ki egyhangulag. Nyitrán Janits eddigi képviselőt jelölték ujból szabadelvü programmal. Siófokon dr. Purgly Ságdort, a kormánypárt jelöltjének megválasztatása bizonyos. Székesfehérvárott Tóth Aladár szabadelvüpárti jelölt győzelme biztos. Csákován ezer választó polgár jelenlétében ma Mayer Károly megyei főjegyzőt jelölték szabadelvü programmal.

Tüntető szocziálisták.

Budapest, október 11. (A „H. É.“ eredeti táv.) A VII. kerület képviselőjelöltje, dr. Morzsányi Károly ma tartotta programmbeszédét. A programmbeszéd után a Royal-szálló előtt a körúton szocziálisták tömege várta Morzsányi hiveit. A szocziálisták ugyanis szintén jelöltet állitanak és ma e tárgyban gyülést tartottak. Gyülés után elmentek Morzsányiék elé, és iszonyu lármát csaptak. A Morzsányi zászlókat letépték és a kioszkban ülő hiveket sárral dobálták. A rendőrség szétverte a tüntetőket és 8 embert közülük letartóztatott.

Sikkasztó díjnok.

Budapest, October 11. (A „H. É.“ eredeti távirata.) Nagybecskereken Pakot Gáspár pénzügyi díjnok nagyobb csalás és sikkasztás elkövetése után megszökött. Országszerte körözik.

Elvert végrehajtók.

Budapest, October 11. (A „H. É.“ ered. táv.) Törökbecsén Cziguna József házánál foglalni akartak, de a gazda feleségével együtt rátámadt a végrehajtókra, véresre verte őket. Az esetet feljelentették a törvényszéknek.

Sakkrovatunk pártolóihoz!

Az olvasó bizonyára megelégedéssel veszi kezébe mai számunkat, ha annak gazdag tartalmán végig tekint.

*Nagy gonddal állitottuk össze sakk-rovatunkat is, hogy ezáltal jelét adjuk annak, miszerint azt a lehető legmagasabb nivóra törekszünk emelni. A lapot, minthogy az, a sakkistákra nézve igen fontos körülményről: **az első magyar nemzetközi sakkversenyről számol be**, megküldtük az összes általunk ismert hazai sakkistáknak, kik ha további számainkra reflektálnak, sziveskedjenek ebbeli szándékaikat a kiadóhivatallal egy hét alatt tudatni. A verseny egész lefolyásáról külön tudósitónk fog tovább referálni.*

Jelölő pártértekezlet.

— Saját tudósitónktól. —

— október 12.

A nagyvárad-városi szabadelvü párt tegnap Hlatky Endre elnöklete alatt népies értekezletet tartott a »Fekete Sas« nagytermében. Hlatky Endre az értekezletet megnyitva, előadta, hogy az értekezletnek két tárgya van: ugymint szervezkedés és jelölés.

Mielőtt a gyülés a napirendre kitüzött kérdéseket tárgyalás alá vette volna, a maga és a választmány nevében megköszönve az elmult öt év alatt irántuk tanusitott bizalmat — tisztjéről lemondott.

A gyülés, melynek vezetését Szász Ágoston korelnök vette át, ujra egyhangulag nagy lelkesedésel Hlatky Endrét választotta meg elnöknek.

Hlatky Endre a bizalmat megköszönve, rövid visszapillantást vetett a lefolyt öt esztendőre és a többek között a pártnak ez idő alatt elért sikereit emlitette föl. Az egyenlőség és testvériség szent jelszavai vezették a pártot minden küzdelmében és korántsem az, a mivel vádolták: egy felekezet ellen irányuló törekvés. A megkezdett irányban fog müködni a párt továbbra Magyarország boldogitásán. Felkéri a gyülést a tisztikar és vezetőség tagjainak megvalasztására.

Egyhangulag megválasztattak:

Alelnökökké: Reismann Mór, Mezey Mihály Hoványi Géza, Dr. Konrád Márk, dr. Ullmann Izidor.

Jegyzőkké: Pallay Lajos, dr. Radó Ignácz Márkus László, dr. Gyémánt Jenő, dr. Adorján Ármin, dr. Mihellfy Lajos, dr. Várady Zsigmond és dr. Komlós József.

Pénztárnok lett: Hegedüs Géza.

Az igazgató választmány

tagjai lettek: dr. Bozóky Alajos, Serdült Bálint, Kaczián Károly, ifj. Tóth Ferencz, dr. Hoványi Ferencz, Bertsey György, Szász Ágoston, Walaschek Venczel, Záhlender Károly, Sal Ferencz, Schöpflin Ágoston, Miskolczy Barnabás, Horváth Ferencz gazdász, Hartmann József á. főnök, Papp Miklós p. ü. igazg. Némethy Géza, Laszky Ármin, dr. Laurán Ágoston, Huzella Gyula, Farkas Izidor, Péchy Antal, Rácz Mihály, Sipos Orbán, Szmetka György, Feldman Isidor, Janky József, Löblé Henrik, Wallerstein Salamon, dr. Grósz Albert, Kovács, Béla, Nyiry György, Kékuss Vidor, Széchenyi Jenő, Gutmann József, Csák Máté, Knaup Ferencz, Hegyesi Márton, Kunz Gusztáv, Mihelfy Adolf, Gyalókay Lajos, id. Rimanóczy Kálmán, Hann László, Gyöngyösi Lajos, Bordé Ferencz' Ragány János, Dus László, Rendes Vilmos, Gábel Jakab, dr. Sarkadi Lajos, Lovassy Andor, dr. Baróthy Ákos, dr. Fridländer Sámuel.

A nagyválasztmány

megalakitása előtt felszólalt Hlatky Endre: Sokan — ugymond — feleslegesnek tartják a nagyválasztmány megalakitását azzal az indokolással, hogy ugy is mindent az igazgató választmány végez. Hát kérem, az nem áll, mert épen a közel napokban annyi teendő vár ránk, hogy igenis nagy szükség lesz a nagyválasztmány minden tagjának kitartó munkásságára. Beválasztattak:

a nagyválasztmányba: Ámánt Béla, Aufricht Mór' Amigó Mór, Andrényi Lajos, Auspitz Adolf, dr. Altman Jakab, Bartsch Sándor, Busch Dávid, Buzássy József, Bodánszky Lipót, Benkő Kálmán, Bartos Bódog, Böszörményi Géza, dr. Bulyovszky József, Baróthy Pál Beleznay Antal, Beues Sámuel, Berger Dániel, dr. Bartha János, Blum Géza, dr. Berkovics Miklók, Bognár Sándor, dr. Bodor Károly, Bodnár János, Bauer Viktor, dr. Bartha Béla, Cseresnyés Albert, Czifra Gerő, Csathó Zsigmond, Csapó Ferencz, Czigelt József, Csordacsics Ferencz, Duma Florián, Diósi Soma, Darvassy Endre, Darvasy Lajos, Darvasy Sándor, Deutsch Herman, Diósi Lajos, Debreczeny Lajos, Dukesz Salamon, Deutsch J. Károly, Deutsch Hermann, Debreczi Imre Dr. Erlich Ignácz, Erődi Herman, Eszenyi Sándor, dr. Edelmann Menyhért, Ember Emánuel, Erber Imre, Escherolles K Sándor, Egri Adolf, Frankó Endre, dr. Fráter Imre, Frölich János, Fejérváry Dezső, Ficzek Lajos, Farkas László, Füredy László, Füchsl Emá-

Lap unk mai száma 3000 példányban jelent meg. Előfizetési ár negyedévre postán vagy házhoz hordva egy forint.

nuel, dr. Fodor Gyula, dr. Fleischer Lajos, Fenyves József, Friedländer János, Fekete Sándor, Feigenbaum Lajos, Fuszek Lajos, Fuchs Mór, Frankl Lázár, Fülöp Sándor Feldmann József, Fleischhacker Gyula, Fényes Manó, Gál László. Grunwald Henrik, Goldis János, Gábor János, Győrfy Sándor Gilreiner Adolf, Gyurkovits Kornél, Grósz Albert, Gerő Zsigmond, Gerő Ármin, Grünvald Simon, Germán Károly, dr. Grósz Menyhért, Gasperik Lajos, Glück Adolf, Goldstein Márton, Grósz Ferencz, Guttmann Vilmos, Glacz Vilmos, dr. Goldstein Sándor, Hanzlián János, dr. Heiman József, Hillinger Lipót, Hranyiczky Károly, Havasi Zsigmond, Hollósy Jenő, Heringh Sándor, Herschman Fülöp, Herczeg Viucze asztalos, Heller Ede, dr. Jakab Lajos, Jeney Imre, Justh Károly, Jankovich János, Igaz János vasuti hivatalnok, Jungreis Ignácz, Incze Lajos, Janky Antal, Jelinek Ferencz, Jelencsik István, Istvánfy József, Jablonszky Emil, Komlóssy József, Kelemen Kálmán, Kádár János, Kiss Károly, Kolozsváry Sándor, dr Kazay Kálmán, Koch János. Krizta Sándor vendéglős, Komornik Benedek, Koczmann János, Kappel György, Kohn Marton, Kun Adolf, Kohn Dávid, Krugstein Izidor, Klein Miksa kávés, Krausz D. Kolliner Miksa, Kandel József. Klein Lázár. dr. Kiss Dénes, Kolliner Dávid, Kalenda János, Krüger Viktor reál. igazgató Kepes Ignácz, dr. Kecskeméti Lipót, Kuglex Albert, Kassay István, Krupka Károly, Lipcsey Vincze, Lévay Zsigmond. Láng József. Lázár Zoltán, Löbl Ede, Löwy J. József, Lengyel Lajos, Léderer Dávid, Löwenstein Zsigmond, Leitner Lajos, Löwy Albert, Lőrincz Mihály Ländler Ferencz. Lebovits Rudolf, dr. Lindenfeld Zsigmond, Lőrincz Lajos, Loschmidt Ferencz, Lőrincz Dávid, Mihelfy Pál, Mittheiler Ede, dr. Makai Pál, Markovits Sámuel. Márkus János hegybiró, May Sándor, Molnár Lajos, dr. Munk Béla, Markbreit Sándor, Müller Salamon, Markovits Sándor t. p. tisztviselő, Mocs Károly, Mandl Adolf. Moskovits Adolf, dr Moskovits József, Moskovits Miksa, ifj. Moskovits Mór. Marosán Demeter, Mocsáry Ferencz, id. Moskovits Mór, Nesztor József, Nozáky Rudolf, K. Nagy Endre, Nagy Márton czukrász, Nádas Ig., Nagy Károly kályhás, Nagy Károly szappanos, Óváry Lajos kályhás. Popper Adolf, Popper József. Palkovics Imre, Patta Manó, Preis Illés, Peller Ferencz Papp György, Péchy Károly, Porpáczy Károly, Palotay László, Papp János v. tanácsos, Pércsy Sándor, Prileszky Pál, Ponorán Lukács, Polák Zsigmond, Propper N. János. Popper Jakab, Pajzs Mihály, Pántya Péter, Pogány János, Recht Ignácz, dr Révész Vilmos, Rádl Ödön, ifj. Rimanóczy Kálmán, Jakab, dr. Rózsa Mór, Rozslay Géza, Ratkay József, Rutter Emil, Róth János telephonos, dr. Rosenthal Mór, Rácz Jakab, Réz Mihály, Rees Emil, Rosenzweig Henrik, Rothbárt Bernáth, Rosenthál Lipot, dr. Róz József, dr. Rednik József. Stern Márton, Schawel János kovács, Schwarcz Ferencz, Szödényi Nándor, Sztarill Ferencz, Stern Lipót, Schwarcz Mór, Sonnenfeld Adolf, Steinschreiber Sándor, dr Sipos Árpád, Szüts István, Stern Sándor kávés, Stark, Gyula, Schadeberg Béla, Szücs Izsó, Szondy Vilmos, Szücs Sámuel, Spitzer Miksa, Sebestyén Lajos. Stern Márton fakereskedő, ifj. Seswarcz Ábrahám, Steiner Benjamin, Steiner M. Albert, Steinfeld Lajos, Stösser Ignácz, Sternthál Sándor, Steier Farkas, Schenker Mihály, Schwarcz Antal, Schopper György, Spitz Mór, Sonnenwirth Bernáth, Tóth Jenő, Tóth Márton, Tolnay Miklós, Tatár Zoltán, dr. Tóth Mihály. Tausz Jakab, Tikos András, Ujfalussy Dezső, Ujváry Vilmos, ifj. Ullman Izidor, Walner Ödön, Weingärtner Andor, Wachsman Albert, Wadman Lajos kávés, Voszka Ferencz, Weidlich István. Weiszlovits Adolf, Volko András, Weisz Mór bőrkereskedő, Wechsler Adolf, dr. Varnai Ferencz, dr. Weisz Márton, Weisz Izidor, Weisz Gábor, Winkler Lajos, Wiener Jenő, Zámbory Lajos, Ternyei Antal.

A jelölés.

A pártszervezés után Hlatky Endre rövid beszédet mondott. Felesleges hosszabb beszédben ajánlani Tisza Kálmánt (éljen) Hiszen azt ösmeri mindenki nemcsak e városban, de az egész országban, a kire szüksége van nemcsak Nagyvárad polgárainak, de a magyar hazának. Az értekezletnek képviselőjelöltül Tisza Kálmánt ajánlja.

Az értekezlet szünni nem akaró lelkes éljenzéssel egyhangulag Tisza Kálmánt jelölte.

Ezután az elnök felolvasta annak a küldöttségnek a névsorát, a mely szerdán Tisza Kálmánt budapesti lakásán kéri fel a jelöltség elfogadására.

Miután Hlatky még a gyülés tagjait az egész az utolsó perczig való kitartásra buzditotta, az értekezletet bezárta.

HIREK.

** Mai számunkat tekintettel a nagyváradi szabadelvü párt tegnapi értekezletéről közlött tudósitásunkra — kikézbesittettük a „Szabadság“ összes előfizetőinek — szives figyelmükbe ajánlva lapunkat.*

*** A polgári lövész egylet választmányi ülése.** Tegnap, vasárnap délután 4 órakor tartotta meg a nagyváradi polgári-lövész egylet választmányi ülését a lövölde helyiségében, melyen jelenvoltak: Des Echerolles Kruspés Sándor elnök, Mezey Mihály alelnök, Tóth Ferencz, Heringh Sándor, Hollósy Jenő, Hollósy Dezső, Jelinek Ferencz, Weingärtner Andor, Busch Dávid, Kunz Gusztáv, Janky Antal, és Grunwald Henrik választmányi tagok, Jankovich János jegyző. Elnök a gyülést megnyitja, üdvözli a megjelenteket, s fölkéri a jegyzőt a számadások előterjesztésére. Jegyző felolvasta az egyes tételeket, megállapitja a bevételt s kiadásokat, ezekből elkészíti a mérleget, mely szerint az egyletnek 218 frt 50 kr. tiszta bevétele van csupán a czéllövészekből. Majd áttért az uj körrendszerü lövésmódra, s fejtegeti ennek czélszerüségét. Választmányi tagok mindezeket tudomásul veszik, s helybenhagyják. Elnök ezután kéri megállapittatni a zárlövészet határnapját, melyet mindannyian f. hó 25-ére inditványozzák azon megjegyzéssel, hogy rossz idő esetén, a legközelebbi napokra leend halasztva; a jegyzőkönyv hitelesitésére Mezey Mihály s Kunz Gusztáv urakat kérte fel és ezzel az ülés véget ért.

*** Harcz katona és rendőrök között.** Nagy riadalmat okoztak bakáék tegnap este 8/4 9 órakor a Kolozsvári-utczán. A jókedvü vitézek az Oláh-féle korcsmában mulatván, közöttük egy hölgy miatt differenczia támadt, melyet egyik tizedes ugy vélt kiegyenlitendőnek, hogy a korcsmát elhagyott társa után vágta szuronyát, amely azonban czélt tévesztve, egy arra menő »czibilt« ért. Az ott czirkáló rendőrök a hős hadfi szuronyát felvették s kényszeriteni akarták, hogy velük menjen a rendőrségre, mit ez nemcsak hogy megtagadott, hanem a rendőröket megtámadta. Réthy tizedes a központból segitséget kért, mert a többi katonák, látván társuk bekisérését, a rendőröket körülvették. A központból 10 ember kivonult, de már nem volt szükség rájuk, mert Réthy tizedes a két rendőr és egy közbejött tekintélyt parancsoló »führer« urnak sikerült a dühöngőt a várba czibálni, ahol az inspekcziós tiszt kihallgatta és a »várta-kommandáns« vette gondozása alá a magáról megfeledkezett vitézt.

*** Rémmese a sirásókról.** Rendkivül nagy izgatottságot és felháborodást keltett városszerte az a hir, hogy egyik sirásó a sertéseit hullákkal hizlalja. A szegény sirásókra még nézni sem mertek az emberek és egymásután érkeztek a tudakozódások a rendőrséghez, hogy van-e tudomása a hajmeresztő eseményről. A kedélyek megnyugtatására teljesen hiteles forrásból jelentjük, hogy a rémhir koholt és alaptalan. Mindössze annyi történt, hogy a csendőrök Magyari Jánost, ki a Rulikovszky-temetőben mint sirásó van alkalmazva, elővezették, mert birtokában egy hamis járlattal vett lopott lovat találtak. Magyari azonban jóhiszemüségét igazolta és szabadlábra helyezték.

*** Temetés.** Tegnap, vasárnap délután ment végbe a hosszuháti pusztán rövid betegség után elhalt Lichmann Józsefné született Schvarcz Veronka urnő temetése pávelutczai lakásáról. Nagy számu előkelő rokonság, és közönség jelent meg a végtisztesség megadásakor és dr. Kecskeméti főrabbi könyekre inditó szép beszédet mondott a jótékonyságáról és vallásos buzgóságáról ismert, köztiszteletben élt urnő koporsójánál. A drága halottat azután rendkivül nagy gyászkiséret mellett kivitték az izraelita temetőbe, ahol porhüvelyét nyugalomra helyezték. A család által kiadott gyászjelentés következő:

Mélyen elszomorodott szivvel tudatjuk a hü hitvestárs, legjobb anya, nagyanya s szerető testvérnek Lichtmann Józsefné, szül. Schwartz Veronkának életének 52-ik, boldog házasságának 33-ik évében, puszta-hosszuháti gazdaságában, folyó hó 9-én este 7 órakor, rövid szenvedés után bekövetkezett elhalálozását. A megboldogultnak földi részei folyó hó 11-én délután 2 órakor fognak Pável utczai lakásából az izr. sirkertben örök nyugalomnak átadatni. Béke lengjen porain! Lichtmann József férje. Lichtmann Zseni, férj. Grosz Zsigmondné, Lichtmann Mór, gyermekei. Grosz Zsigmond veje. Schwartz Gizella, férj. Lichtmann Morné menye. Grosz Imre, Grosz György, Grosz Andor. Grosz Béla unokái. Ifj. Schwartz Ábrahám, Schwartz Ferencz. Scwartz Sámuel fivérei. Schwartz Rozália, férj. Bleyer Antalné. Schwartz Anna, férj. Böszörményi Lipótné. Schwartz Julia, férj. Ungár Ferenczné nővérei Hoffman Teréz férj. ifj Schwartz Ábrahámné Özv, Schwartz Dávidné szül. Grünberger Veronka. Bleyer Ferencz és neje szül. Stern Stefánia férj. Schwartz Mártonné Grosz Zseni férj. Schwartz Samuné Bleyer Antal. Böszörményi Lipót. Ungár Ferencz mint sógorok és sógornők.

*** Elmaradnak az ellenörzési szemlék.** A honvéd. miniszter tegnap körrendeletileg tudatta az összes állomásparancsnokokkal, hogy az ellenőrzési szemlék bizonytalan időre elmaradnak. Ezen intézkedést a honvédelmi miniszter a közelgő választások miatt foganatositotta és, egyszersmind arról is értesitette a katonai állomásparancsnokokat, hogy a választások megtörténte után az ellenőrzési szemlék ujonnan kitüzendő határnapját uj körrendelettel fogja elrendelni.

*** A debreczeniek köszönete Schlauchnak.** Dr. Wolafka Nándor v. püspök, debreczeni prépost-plébános Nagyváradon időzött, hogy megköszönje Schlauch Lőrincz biborosnak sok fáradozását és jóságát, melyet a debreczeni bérmáláskor tanusitott hivei iránt.

*** A szüret.** Ma kezdődött meg Nagyváradon a szüret. Az évek óta elhagyott szőllőhegyeken tehát, ha gyéren is, ujból kezdődik az élet és remélhetőleg rövid idő alatt a fejlődés. Régi vig napok reminisczencziái elevenednek fel e napon; szinte látni véljük a muzsikaszó mellett előttünk elhaladó karavánokat; szinte látjuk a tágra nyitott kapukon keresztül a módosan felteritett asztalokat, ahova várják, ahova fogják a vendégszerető házigazdák a jóbarátokat, ismerősöket. Hamza, meg a többi barnák rátartiak erősen, mert le vannak foglalva minden napra, minden éjszakára. Mikor lesznek megint ilyen jó napok? A filokszera, perenoszpora, meg a pénzes tárczák tudnák megmondani. Reméljük, hogy nemsokára. Addig is vig és bő szüretet kivánunk azoknak, akik uttörőkül jelentkeztek elárvult szőllőhegyeink berág-koszoruzására.

*** A tenkei „Baráti-kör“ mulatsága.** Nagyon szépen sikerült kedélyes összjövetelt tartott a tenkei „Baráti-kör“ f. hó 10-én, szombaton este — irja tudósitónk. Legalább is 70—80 an vettek részt, köztük a Beél vidékéről is. A mulatság, melyet a hamisithatlan magyar-barátság füszerezett, este 7 órakor kezdődött és 3 órakor még tánczoltak a jókedvü fiatalok. Jelen volt hölgyek: Balogh Lajosné, Barabássy Sándorné, Bencsik Sándorné (Sályi), ifj. Bika Jánosné (N-Maros), Fényesné, Ginzery Szilárdka (Hosszuaszó), Harmathy Lujza, Kaszvinszky Andorné (Hidegkut), Korom Józsefné (Gyanta), Koszta Jánosné (Beélfenyér), Linter Ákosné, Nyisztorné Ujlaky Róza, Ötvös Béláné, Nyisztor Margit, Pap Jusztinne, Pap Veturia, Popeszku Lászlóné, (Kisháza) Roskovics Béláné (Sályi), Rózsa Györgyné (Pósa), Sal Istvánné (Kisháza), Salamon Lajosné, Szentmarjai Ilonka. stb. Urak közül vendégül felemlitendők Blaskovich Sándor, Márkus László, ifj. Nadányi Miklós, Nadányi Pál, Kaczvinszky Andor stb.

*** Rezey Szilviusz Csabán.** A békésvármegyei uj tanfelügyelő, Rezey Szilvius mint onnan irják, Csabán meglátogatta a két községi óvodát s később a polgári leányiskolát. Mindhárom helyen a látottak és tapasztaltak felett, a czélszerü és megfelelő felszerelésért megelégedését és köszönetét fejezte ki az iskola testületének. Délután ez alkalomból kifolyólag Rezey Szilviusz tanfelügyelőnél a csabai polgári leányiskola tantestülete tisztelgett gyulai lakásán, hol Rezey Szilviusz hosszan elbeszélgetett a küldöttség tagjaival Csaba tanügyi viszonyairól.

*** A főreáliskola felavatása.** A nagyváradi m. kir. állami főreáliskola uj épületének, mint milleniumi alkotásnak ünnepélyes felavatását folyó évi október hó 18-án délelőtt 10 órakor az intézet tornacsarnokában tartja.

Az ünnepély sorrendje:

1. Hymnusz. Énekli az ifjusági énekkar.
2. A kir. tan. polgármester beszéde.
3. A vallás- és közokt. miniszter képviselőjének beszéde.
4. Az igazgató beszéde.
5. Egy tanuló beszéde.
6. Szózat. Énekli az ifjusági énekkar.
7. Az intézet helyiségeinek megtekintése.

A rendező bizottság lapunk utján kéri a t. vendégeket, hogy a diszebéden való részvételt folyó hó 17-ig Kappel György tanárnál bejelenteni sziveskedjenek. A diszebéd a „Zöldfa“-szállóban délután 1 órakor kezdődik. Egy teriték borral együtt 2 frt 50 kr.

*** Eltünt kis fiu.** Tóth Dániel nagyváradi csizmadia hason nevü tiz éves fia csütörtökön a szülei háztól megszökött és azóta nem tudnak nyomára akadni. A rendőrség elrendelte köröztetését. A kis fiu szőke és pepita kocsis ruhában jár. Aki tud róla valamit, jelentse a rendőrkapitányi hivatalnál.

Türelem és szeretet.

Nagyvárad, okt. 10.

A váradi egyházmegye tudós fejedelme a napokban azt mondta a debreczeni református küldöttségnek, hogy a mai világban annyira hangsulyozott türelem szó helyett inkább szeretné hallani a szeretet magasztalását.

E rövid kijelentésnek rendkivül nagy fontossága van, különösen most, amikor a társadalmi élet békéje tagadhatatlanul nagy krizis előtt áll, lévén országszerte izgalmas sürgés forgás a képviselő-választások miatt.

A választások — még ha nem politikai jellegüek is — rendszerint fel szokták izgatni a kedélyeket és egyes emberek s különösen a hevesebb vémérsékletüek, elfeledkeznek arról, amivel a társadalomnak tartoznak, ha a művelt emberek sorában akarnak helyet foglalni.

Az ilyen kitörések aztán átlépik a béke mesgyéjét és kezdődik a harcz, az üvöltés, melyet a legsajnálatraméltóbb incidensek zárnak be és ezer meg ezer sebtől boritva hever letiporva azon magasztos Eszme, melyre dr. Schlauch Lőrincz biboros hivatkozott.

A szeretet haldoklása a szivekben és a kaján gyülölet mámoros diadala a szent ravatal fölött!

Ne szépitsük a dolgot; ilyenek szoktak lenni a választások Magyarország sok kerületében.

A liberális és nem liberális ember sutba dobja ilyenkor a türelmet, a szeretetet és egyes izgatók hangzatos kiabálásaitól megtántorodva megy vakon a lobogó után a gyülölködés mezejére.

A választásokból lehet megitélni mindig egy-egy nemzet müveltségét, érettségét.

Amely nemzet társadalmát első sorban tartja sérthetetlennek, az a nemzet mindig megáll erősen és bátran mint a szirt, ha bármely oldalról zug is feléje a vihar.

Magyarország rendkivüi sokat haladt rövid pár évtized alatt társadalmának fejlesztésében és utóbbi évekig örömmel lehetett konstatálni, hogy annak tömörülését nem tudták meglazitani a politikai küzdelmek, azonban ma — kivétel nélkül — mindenki arról beszél, hogy az idei választások szomoru utókövetkezményeket fognak maguk után vonni és mi széthullunk mint a kötelékét vesztett kéve.

Mi nem akarjuk ezt hinni, bár egy olyan okos és bölcs ember kijelentése, mint Schlauché, megfontolásra érdemes.

A türelem helyett a szeretetet ajánlotta a debreczenieknek, amelyből azonban levonhatták a konzekvenciát széles Magyarországon mindenütt.

Az Ur szolgája, a főpásztor látja a társadalom szeretetét haldokolni; látja, hogy az emberek szive manapság egyre hidegül, *csak türelmesek már, de nem tudnak szeretni*; inti a megtévedteket, hogy térjenek vissza ahhoz az oltárhoz, amelynek elhagyása egyenlő a társadalom és igy a haza boldogságának feladásával.

Levonhatják a következtetéseket Magyarország polgárai vallás- és rangkülönbség nélkül.

Ha egymást nem szeretjük, csak türjük, akkor minden lépésünket, minden cselekedetünket kisebb nagyobb mértékben az önérdek, vagy a felettünk álló kényszerhatalom vezeti és elvesztve egyéni szabadságunkat, rabként mozgunk ide-oda minden erkölcsi tartalom nélkül.

Mi nem törődünk egyik, másik pártárnyalat elveivel, azonban kötelességszerüleg és jóelőre hangsulyozzuk, hogy az ország tekintélyét a társadalmi rend és béke megóvásával fenn kell tartani minden magyar embernek és az egyházfejedelem bölcs kijelentését jó lesz ott hordozni mindenütt a mi magyar sziveinkben, mert egyetlen nemzetnek sincs oly nagy szüksége az összetartásra mint nekünk, akik a létért az ezredévből annyi időn át véres verejtékkel küzdöttünk.

Apropos! Ezer év! Ez a két szó is elég garanczia arra nézve, hogy a magyar társadalom érettségéről ellenkező véleményt ne alkothasson magának a ránk figyelő külföld.

A zene-iskola.

Nagyvárad, október 9.

A mult héten nyitották meg Nagyváradon az első zeneiskolát

Nem csináltak hűhót, nem rendeztek nagyszabásu ünnepélyeket, csak megnyitották szárazon, de annál nagyobb lelkesedéssel a jövő iránt.

Réz Mihály, a zenei tótum-factum (ugy látszik a Mihályok mind alkotó képességgel birnak: Mezei, Rácz stb,) nem nyugodott addig, mig Nagyváradon meg nem teremtette azt a hiányzó intézményt, amivel más vidéki nagyobb városok már rég büszkélkednek.

Réz Mihálylyal már alig lehet szóba állani, mert az ő terve nagyszerüen sikerült. A zene-iskola növendékei nap mint nap szaporodnak és a szülők, akiknek nem volt módjuk eddig gyermekeiket a zenére tanittatni, hálás nyilatkozataikkal dicsőitik azt a fáradhatatlan férfiut, aki nekik erre alkalmat nyujtott.

Az iskolára vonatkozó adatokat itt közöljük, és záradékul csak azt jegyezzük meg, hogy az igazgatóság kitünő tanárokról gondoskodott és azok számát az ujabb jelentkezők miatt szaporitani fogja.

Fejlődjék és virágozzék a zene-iskola!

Tudnivalók:

A zene-iskolában a tanitás október 5-én vette kezdetét. A tanórák, valamint a növendékek beosztását az igazgatóság a tanári karral egyetértőleg állapitotta meg s a növendékeket 9 csoportba sorozta, melyekben 4 fiu és 5 leány-csoport van.

Fiu-osztályok:

A) osztály, tanórák:

Kedden d. u. 2—3-ig,
Csütörtök d. u. 3—4-ig
Szombat d. u. 4—5-ig.

Tanár: **Vomácska József.**

Növendékek:

Csibi Mihály, Fleischer Imre, Géczi Imre, Jablonszky Emil, Kristóf Gyula, Molnár Kálmán, Pecsenyanszky István, Pércsy Zoltán, Raffay János, Schenker Zoltán, Pinter Tamás.

B) osztály, tanórák:

Hétfő d. u. 4—5-ig,
Szerda d. u. 4—5-ig,
Szombat d. u. 4—5-ig.

Tanár: **Fritsch Engelbert.**

Növendékek:

Szőke Barna, Kádár János, Szemes Imre, Mártonffy István, Mártonffy Zoltán, Illési Gyula, Steiner Emil, Friedländer János, Mocsári Béla, Hatvani Viktor, Simonka József.

C) osztály, tanórák:

Hétfő d. e. 11—12-ig,
Szerda d. e. 11—12-ig,
Szombat d. e. 11—12-ig.

Tanár: **Fritsch Engelbert.**

Növendékek:

Balog Imre, Bumbera Imre, Barza Károly, Kiss Ferencz, Debreczeni Dezső, Kovács Károly, Bolemann Adorján, Reizner Ignácz, Kánitz Dávid, Grenerczy Gyula.

D) osztály, tanórái még nem voltak megállapithatók.

Leány-növendékek:

A) osztály-tanórák:

Hétfőn d. u. 4—5-ig,
Csütörtök d. e. 8—9-ig,
Szombat d. u. 2—3-ig.

Tanár: **Vomácska József.**

A „HÉTFŐI ÉRTESITŐ“ TÁRCZÁJA.

Szezon mort.

— A természetben. —

— „Hétfői Értesitő“ eredeti tárczája —

Az ujságirás mort szezonja sajátságos paradox a természettel szemközt. Mem abszolut halál, nem is halál, csak a szenzáczió lethargiája. A mort szezonnak tehát van élete, s ennél fogva van halála is; nemcsak a természettel szemközt, hanem önmagába véve is paradox.

Ne lepjen hát meg senkit az én elkésett riportom, hogy a holt szezon meghalt. Most üljük a halotti torát! Az ujságirók — mint az adósságban uszó örökösök a »nagybácsi« halálakor — megkönnyebbülten lélegzenek föl: Hál, stennek! Van már szenzáczió!« — — —

— — — Hisz már maga az is elég tekintéyes riport, hogy a természet haldoklik! — Nincs az a hitvallásos ujságiró, a ki — csupa hálálkodásból — el ne sirná a maga nekrologját a szegény haldokló természetről, a megboldogult mort szezonról, és ezek az édeskés, vagyis inkább savanykás nekrologok olyan hangulatba ejtik az embert, mint mikor savanyu uborkát eszik (az uborka a mort szezon halálára nemcsak megérik, hanem már meg is savanyodik), A savanyu uborka nem megvetendő dolog jó zsiros ebéd alatt, de éhhomra (az uborka-szezon végén pedig valóban éhhomra kapjuk a szenzácziót, ha kapjuk), kissé összehuzódik tőle az embernek a szája.

Már pedig az bizonyos, hogy az összehuzott száj nem valami széles jó kedvnek szokott a jele lenni.

Az embernek a szivét váratlanul elfogja az ősz érthetetlen melankoliája . . .

A szemnek a tükrében a nap könyes mosolya, a fakó, felhős őszi égnek, a föld könyes arczának a vigasztalan szomorusága verődik vissza. . . . És erről az ember nem tehet másképp, mint, hogy behunyja a szemét.

Mivel pedig én, mint a nagy többség, nem fogom be a szemem, hát engem is átjár a hüvös, őszi hangulat.

. . . Az ősz ante portas! . . . Itt van az ősz!

Szomoru ünnepélyességgel cseng bele az ember csöndes, szent maghatottságába, mintha lélekharang volna.

. . . Itt van az ősz! , . . ez az első szeme, ez az utolsó karikája minden gondolatlánczcnak!

Az ősz a maga ködének a szemüvegét vonja az ember szemére, s az ember ködben látja az egész világot; az egész világot — mondom — mert a meghatottság magaslatáról mindig az egész világon a legnagyobb, legáltalánosabb eszmék ormain siklik végig a szemünk.

. . . Az őszi köd az én látásomnak is elvesz az élét; nem vagyok képes fölismerni a dimenziók határait!

. . . Ez a köd, mely körül fog engem, s beveszi magát orromba, fülembe, megbénitja a tiszta látásomat, — mintha nemcsak itt körülem terjengene, hanem betöltené az egész világot; hisz sehol sem látom a határát.

. . . Mintha a természet nemcsak az 1896-ik esztendő keretében vált volna össze, hanem az egész emberiség életében.

Ugy tünik fel nekem most ez az egész világ, mintha egy óriási mértani haladvány volna, s minden kis változás óriás méretekben ismétlődnék.

Nemcsak odakünn, a sárguló természetben haldoklik a meleg, sáppad a fény, hanem az emberiség, az emberi szellem beláthatatlan vidékein is.

A dekadens irodalom, mintha az emberi szellem fáradtságát, álmatag unalmát mutatná, a dekadens morál meg az élet-kedv utolsó felcsillanását, szomoru másodvirágzását, mely csak a szellemi blazirtságok borongó, ködös hangulatának az eloszlatására volna hivatva.

A holt szezon halálát mutatja az emberi szellem is: az ujdonság-romantika a dekadens morálnak a füszere.

De ez még csak az ősznek a jelensége — még lesz tél is, a mikor majd a természet élete teljesen szünetelni fog s a szenzáczió nyer majd korlátlan felségjogokat. Az irodalom eltűnik, s az ujságirás fölburjánzik majd a maga teljes tavaszi pompájában.

Növendékek:

Bródi Blanka, Bródi Szeréna, Kassay Matild, Weisz Eugénia, Winter Ilona.

B) osztály, tanórák:

Hétfő d. u. 4—5-ig,
Csütörtök d u. 2—3-ig,
Szombat d. u. 4—5-ig.

Tanár: **Bátky Endre.**

Növendékek:

Busák Sarolta, Diósi Jolán, Lázár Ilona, Kolliner Erzsébet, Hegedüs Ilonka.

C) osztály, tanórák:

Kedden d. e. 11—12-ig,
Csütörtök d. e. 11—12-ig,
Szombat d. e. 11—12-ig.

Tanár: **Bátky Endre.**

Növendékek:

Földesy Margit, Fuszkó Klotild, Schenker Margit, Lőrincz Riza, Sarkadi Adél, Stern Hermin.

D) osztály, tanórák;

Hétfőn d. e. 11—12-ig,
Szerda d. e. 11—12-ig,
Péntek d. e. 11—12-ig.

Tanár: **Bátky Endre.**

Növendékek:

Földessy Margit, Kovalik Mariska, Kovalik Erzsike, Kovács Erzsebet, Réthy Irén, Molnár Ilonka, Sztankovits Erzsébet.

E) osztály, tanórák:

Kedd d. u. 4—5-ig,
Csütörtök d. e. 9—10-ig,
Szombat d. u. 3—4-ig.

Tanár: **Vomácska József.**

Növendékek:

Bogye Mariska, Fried Margit, Klein Róza, Lápossy Erzsike, Rozenblüh Gizella, Bass Vilma.

A szülék e helyen is felkéretnek, hogy gyermekeiket a kijelölt időben a tanórákra pontosan küldeni sziveskedjenek, e helyen is megjegyeztetvén, hogy a **fi-növendékek** tantermei az uj polgári iskolában, a **leánynövendékeké** a teleki-utczai üres, volt elemi iskolai helyiségben van berendezve.

A növendékek száma okt. hó 9-én 56-ot tett ki.

Az iparosok tömörülése.

Nagyvárad, okt. 8.

A résztvevők nagy száma, a felölelt anyag fontossága és sokoldalusága, valamint a tárgyalások higgadtsága, magas szinvonala tekintetében jelentékeny mozzanatot képez az Ezredéves ipari kongresszus, melynek tanácskozásai a mult hó 21 én, 22-én, 23-án folytak le. A fővárosból és a vidékről közel 400 résztvevő jelentkezett; a tárgysorozat pedig az általános ipari érdekü kérdések és az egyes iparágakra vonatkozó intézkedéseknek oly nagy számát öleli föl, hogy azok puszta felsorolása is meghaladná ezen czikk keretét. Arra kell tehát szoritkoznunk, hogy konstatáljuk a magyar iparosok ezen mozgalmának fényes sikerét és azt a reményt meritsük belőle, hogy iparosaink ezentul is és minél gyakrabban fognak érdekeikről ily higgadtan tanácskozni és óhajaiknak a tömörülés által sulyt kölcsönözni.

Életrevaló törekvéseiket akkor siker fogja koronázni, mert azt a lefolyt kongresszuson is tapasztalhatták, hogy a kereskedelmi kormány szivén viseli a magyar ipar érdekeit.

A kereskedelmi kormány iparpártoló hajlandóságát, amelyet már a tények hosszu sorozata igazol, ujból hangsulyozták, a megnyitó ülésen a kereskedelemügyi államtitkár, aki kijelentette, hogy a kormány lehetőleg meg fogja valósitani a kongresszusnak azon határozatait, melyek megfelelnek az ipar jól felfogott érdekeinek; a zárülésen pedig Zay Adolf min. tanácsos, aki kijentette, hogy a kongresszuson kifejezett óhajokat a kormány rokonszenvesen fogja tárgyalni és szivesen fog hozzá járulni ahhoz, hogy az óhajokból minél több valósuljon meg. Hasonló kijelentést tett egyébiránt maga a kereskedelemügyi miniszter is, midőn az ipartestületi kongresszus alkalmából kilátásba helyezte az iparosok óhajainak gyors elintézését is.

De a kereskedelemügyi államtitkár a megigért támogatást egy feltételhez kötötte.

Teljes sikert, mondá, a kongresszustól csak ugy vár, ha az ki tudja domboritani és érvényre juttatni az érdekelteknek azt az elhatározását, hogy az összes érdekelt tényezők egyesülve és együtértve oly intézetet szerveznek, vagy a meglevő intézetek valamelyikét olykép regenerálják, hogy az állandóan és folytonosan figyelemmel kisérhesse a hazai ipar legfontosabb érdekeit, hogy napról-napra képviselje a napirend fluktuálásához képest az iparosok közérzületét s minden konkrét esetben a kormánynak hasznos tanácsadója legyen.

Ugyanezt tanácsolta az iparosoknak a kongresszus elnöke. Dr. Matlekovits Sándor konstatálta a kongresszus során észlelt azt a tényt, hogy az iparosok érzik az egyesülés, tömörülés szükségességét és az egyes szakmák kebelében szakegyletek alakitása is jött szóba. De a kis »országos“ egyletek alakitására megjegyezte, hogy az erők elfecsérlését, az iparosság eldarabolását jelentené; kiemelte, hogy szükségesebb volna az erők tömörülése, összpontositása; felhivta az egyes szakköröket, hogy csatlakozzanak inkább az Országos Iparegyesülethez, a mely minden perczben kész az ily szakkörök közremüködésével független szakosztályokat létesiteni, melyek az Iparegyesület egységes vezetése mellett erősebb ákcziót képesek kifejteni. Ha az iparosok — ugy mond — bizalommal viseltetnek az Iparegyesület iránt, nem szoritkoznak a tagsági dijak befizetésére, hanem odamennek a panaszaikkal és inditványaikkal: akkor az Iparegyesület meg fogja valósithatni a kongresszuson kifejezésre jutott óhajokat.

A kongresszus előkészitő bizottságának elnöke: Ráth Károly, szintén hangsulyozta a tömörülés szükségességét és annak illusztrálására, hogy ezt a tömörülést az érdeklettek is czélszerünek látják, arra utalt, hogy a kilátásba vett külön szakkongresszusok egy része jobbnak látta óhajait az általános ipari kongresszus utján nyilvánitani.

Teljesen fölösleges, hogy a magunk részéről is hangoztassuk azt, a mit a hazai iparnak ily kiváló vezérei tanácsolnak; csak azt a reményt kell kifejeznünk, hogy a magyar iparosok meg fogják fogadni azt a tanácsot és valamenynyien szóval és tettel sorakozni fognak az Országos Iparegyesület köré.

De egy megjegyzést mégis füzünk a lefolyt kongresszus ezen leglényegesebb tanulságához, mely a tömörülés hasznában jut kifejezésre és a nevezett egyesület megerősitését fogja felmutatni örvendetes pozitiv eredmény gyanánt.

Az Orsz. Iparegyesület az iparfejlesztés, a nemzeti fegyverkedés terén működik. És ha már itt érezzük a szükségét a tervszerü, egyöntetü, egységes müködésnek, kevésbbé szükséges-e ez, midőn az iparfejlesztési ákczió által kellőleg felszerelt magyar iparosság világgá megy, fegyverei főlényét értékesiteni, piaczokat hóditani? A hazai iparczikkek kivitelét czélzó ákczióban nem kevésbbé ajánlatos a czéltudatos csoportosulás és tömörülés, a közös érdekeknek közös erővel való megvédése.

Az olasz, a német, az angol, a franczia ipar főleg az egyéni törekvések eredménye; fejlődésében kevésbbé volt ráutalva a kormányok támogatására, társulás emeltyüjére. De az élesedő verseny a hatalmas német és franczia gyárosokat is arra kényszeriti, hogy a távoli piaczokon zárt sorokban keljenek sikra, egyesült erővel foglalják el a tért, kiviteli egyleteket alakitsanak, a külkereskedelem fejlesztését czélzó intézmények aegise alatt kezdjék meg a munkát.

Iparosaink a lefolyt kongresszuson tapasztalhatták, hogy mit érhetnek el a tőmörülés által; elérhették, hogy az iparfejlesztés érdekében sorakozniok kell az Országos Iparegyüselet köré; remélhetőleg megértik majd azt is, hogy a külföldi piaczokon csak ugy érhetnek czélt, ha — bizva a kormány bölcsességében — sorakoznak azon intézet köré, melyet a kereskedelemügyi kormány a kivitel fejlesztése érdekében, a keleti piaczokon való térfoglalás czéljából létesitett. **S. A.**

Előfizetési felhivás.

Nagyvárad, okt. 10.

Október hó 1-től uj előfizetést nyitottunk.

A **„Hetfői Értesitő“** egy év óta áll fenn és ezen rövid idő alatt is oly tért hóditott magának, mely páratlanul áll a vidéki hirlapirás történetében.

Ezen kedvező fogadtatás első sorban annak tulajdonitható, hogy lapunk politikával nem foglalkozik, s igy minden pártárnyalatnál joggal helyet kér magának, annyival inkább, mert a társadalmi

---

Az erdőkben csak a száraz, zuzmarás galyak zörgése, a havas, viharos szélnek szomoru zugása fog majd hallatszani; a költészet rózsái, virágai kihervadnak az ablak-közökből, s helyettük megjelennek majd az ablaküvegen a jégvirágok tropikus pálmái (tehát annak a téli időnek is lesznek még virágai.) A szellemi tenyészet meghal; még a szabad lehellet is jégtük alakjában hull vissza az arczra, mint a szibériai levegőben. A szellem passziv, mesterséges élete leszorul majd a báltermek bachanáliáiba, s a báltermek fulladt levegője szintén rárajzolja majd a maga jégvirágait az ujságirás ablakaira.

*

. . . Még ősz van — a szezon mort még csak most halt meg . . . még lesz tél is! . . .

Csöndes, permeteg eső hult egész nap; a nedves kövezet visszaveri az ég sötét, vigasztalan arczát s még ez a csöndes permet is lepaskolja a magsárgult levelet.

. . . Nekem ugy tetszik, mintha a lehulló levelek hónaljában már is kiserkedtek volna a rügyek . . . Mintha a dekadens irodalom szomoru őszi felhőzetének a résein már a tavaszi ég kékje kandikálna ki.

Még csak ősz van . . . még lesz tél is; a jelenségek nem ejthetnek kétségbe már mostan, de nem ejthetnek kétségbe később sem, mert nemcsak tél lesz még, hanem tavasz is. Nemcsak a cermészetnek, hanem az emberiség életének a szezon mortja is véget fog érni.

V—ky.

Kinai detektivek.

Irta: **Ving-Kie,** kinai iró.

— A „Hétfői Értesitő“ tárczája. —

A ki tudja, hogy mennyire gyermekkorát éli még a mennyei birodalomban az igazságszolgáltatás, s a ki csak némileg ismeri az ottani detektivrendszert, legkevésbbé sem fogja csodálatosnak tartani, ha Kinában egy detektivet szentnek hisznek, vagy épen istennek tartanak. Ez még most is előfordul néha, annál a kiváltságos állásnál fogva, melynek a titkos rendőr a nép előtt örvend. Azt hiszik, hogy a titkos rendőr, addig, mig szolgálatban van, mig az igazságszolgáltatás alkalmazottja, földöntuli erővel van felruházva. Tszoj Bok Szing Kvon, a szerencse és boldogság istene különösen kegyelmébe fogadja őt s ha szükséges, a természeti örök müködését fölfüggeszti, sőt a halottakat is föltámasztja, hogy a detektivet az általa hajszolt gonosztevő nyomára vezesse. Állati alakok fölvevése oly közönséges valami, hogy senki sem fog kételkedni a kinai titkos-rendőr abban az állitásában, hogy a gonosztevőt mint kutya, macska, pillangó, vagy hal kisérte lépten-nyomon, hegyen-völgyön.

Ez a hiszékenység némileg a buddhizmusban, a kinai állam-vallásban (mely immár meglehetős elferditése a valódi buddhizmusnak) leli magyarázatát. E tan szerint nem épen erényes polgárok lelkei a halál után különféle állatokba költöznek. Nem lehet eldönteni, hogy a mi ferdeszemü detektiveink, kik bizonyára nagy fantáziával vannak megáldva, mennyit hisznek el a saját előadásukból. Müködésük módja azonban kezeskedik arról, hogy agyukat erősen behálózta a babona s ha még nem is éltek meg ily átváltoztatást, de nem tartják lehetetlennek.

Ha a biróság egy kinai titkos rendőrt kiküld, hogy egyik-másik gonosztevő nyomait fürkéssze ki, a gyorsaságot és óvatosságot teljesen fölösleges dolognak tartja, s európai mintára nem érintkezik gonosztevő körökkel, melyek pedig — európai fogalmak szerint — legbiztosabb utmutatást nyujthatnak az embernek. Mindez ismeretlen előtte. — Szerinte csak a detektivek fölött őrködő külön istenség képes a nyomra vezetni. A kinai rendőr azért legelőször kedvencz templomába megy, hasra veti magát a hatalmas Tszoj Bok Szing Kvon előtt s külön ez alkalmakra szerkesztett imát mond el, körül-belül a következő tartalommal: „Ó kegyelmes, jóságos, jóakaratu, igazságos és mindenható Tszoj Bok Szing Kvon, néz kegyelmesen szegény, ügyetlen, de alázatos um-csaódra, a ki a te segitséged nélkül semmibe sem kezdhet. Mutasd meg nyomorult szökevény nyomait s engedd őt megcsipnem, hogy császárom örüljön s én kegyelmet találjak az ő napfényes szemei előtt.«

Ez ima után az ügyetlen, de alázatos uncsao egy pohár bort önt a földre, az istenség felé nyujtja az elengedhetetlen szerencsebotokat, s valami csekély összeget áldoz a templomnak. — Az ajtónál pedig más nevet vesz föl. Ennyi az egész »átváltozás«, a többi Tszoj Bok Szing Kvon istenségnek a dolga.

A gonosztevő üldözéséről és kézrekeritéséről

napi kérdéseket teljesen függetlenül és mindig a legnagyobb alapossággal tárgyalja.

A „Hétfői Értesitő“ e mellett soha sem kereste a szenzácziót; nem hallgatott ugyan el semmit, a mi a közönséget érdekelte de viszont nem igyekezett minden csekély és a nyilvánosság elé nem is tartozó dolgokból nagy lármát csapni.

A „Hétfői Ertesitő“ mindenkor a méltányosság, a tisztesség és az igazságszeretet álláspontjára helyezkedett, midőn egy vagy más kérdésben véleményt kellett nyilvánitania és nem engedte magát senki által sem befolyásoltatni.

A „Hétfői Értesitő“, miután olyan időben jelenik meg, amidőn más ujság egy sem, hézagpótló organum, mely nemcsak társadalmi, de szakszerü egyéb czikkeivel. eredeti tárczáival is országszerte figyelmet keltett és különösen kitünően szerkesztett sakkrovatával az egész országban elismertté tette magát.

A „Hétfői Értesitő“ táviratai és hirei mindig érdekesek és változatosak és megelőzik az ország összes lapjait.

A „Hétfői Ertesitő“ mindamellett igen olcsó, mert negyedévenkint házhoz hordva vagy postán csak egy forint.

Midőn még az olvasó közönség eddig élvezett nagymérvü pártfogását megköszönjük, kérjük lapunk előfizetőit és barátait, hogy a „Hétfői Ertesitő“-t ismerőseik körében terjesztem sziveskedjenek.

Az előfizetési feltételek alább olvashatók:

Szétküldéssel helyben vagy vidékre póstán:

Egy hóra	**40 kr.**
Negyedévre	**1 frt — kr.**
Félévre	**2 frt — kr.**
Egész évre	**4 frt — kr.**

Egyes szám ára 7 kr.

Kiadóhivatal: Kossuth Lajos-utcza (Biharmegyei takarékpénztár épület) hova a hirdetések és az előfizetési dijak küldendők.

A szerkesztőség.

Hirdetmények olcsón felvétetnek. A „Hétfői Ertesitő“-ben azért is előnyösebb hirdetni, mert azon napon más hirlap nem jelenik meg, tehát az olvasóközönség nem oszlik meg és a lap egész hétig az olvasó-asztalon marad.

A hirdető közönség rendelkezésére bármely perczben szivesen kész a

Kiadóhivatal,
Kossuth Lajos-utcza 19/20

Uj berendezésü
legolcsóbb nő- és férfi-divatáruház.
Női felöltők terme.
Márkusz József
Nagyvárad, Zöldfa-utcza Kohn Emánuel-féle ház.
!!Telefon-összeköttetés!!

A városházáról.

— Utóhangok. —

A mi galambfejü Feri bácsink a mult héten megint epés volt.

De nem is csuda! A közgyülés ezuttal ismét udvariatlanul viselkedett a városházi kormányzókkal szemben.

Hlatky Endre, aki hetek óta nap mint nap órák hosszáig trenirozza magát a mamelukságban, ellenzéki hajlamainak a közgyülésen engedett szabad utat és erősen megtámadta a tanácsot a költségvetés miatt.

Az alkalmon kapva-kaptak a kisebb emberek és ugy össze-vissza harapdálták a szegény tanácsot, hogy a feje sem maradt meg . . .

Azaz majd ugy történt.

Azt beszélik a közelálló egyének, hogy Feri bácsi, a mi kedves podesztánk, olyan zokon vette a Hlatky és társai kritikáját, hogy rögtön tollat ragadt és irni kezdte a lemondását.

Észre vette ezt az árgus-szemü főispán és Sal Ferencz csak ennyit vethetett hirtelen papirra:

„Méltóságos főispán ur!“

És a méltóságos főispán ur elmosolyogta magát, miközben a város történetében nagy szerepre hivatott tollat kivette az öreg ur kezéből és áthelyezte a másik oldalra.

*

Ez a főispáni áthelyezés aztán elsimitotta a válságot.

Mert valljuk be őszintén, ha a mi sokszor haragos polgárnagyunk csakugyan letenné a város pecsétjét, nagyon, de nagyon zavarba jönnénk, hogy ki tudná és ki töltené be olyan lelkiismeretesen és függetlenül az ő igen fontos hivatalát.

Érzi, tudja ezt az öreg ur maga is és sokkal jobban szereti a várost, semhogy árvaságba hagyja.

*

A katonavárosiak ugyancsak neki rontottak a magisztrátusnak és a főmérnöknek, mert abban a városrészben nagy sár van és nincs jó kövezet.

A „Rét“ is megmozdult a siralmak hallattára és Fekete László meg Mészáros József is készült beszélni, de dr. Várady Zsigmond ketté vágta a disputa fonalát és igy elmaradt a Nagypecze-utcza és a külváros leirása tekintettel a kövezethiány és ezzel járó porfelhő és sártenger tovább elviselhetetlen mizeriáira.

Csak Stern Herman hallgatott elégülten, mert mint előzőleg meggyőződött — a programm szerint a jövő évben már a Kertutczát is ujra kövezik,

*

Ragány főszámvevő szelet vetett és Bordó tanácsos aratott vihart.

Csak 3 %-kal javasolta a közköltő emelését, amire olyan zugás keletkezett az ülésteremben, hogy még a főszámvevő is meghátrált tőle és Bordó javaslata ellen beszélt.

Mondja még valaki, hogy nincs egyetértés a tisztviselők között, különösen a rendőrségnél.

*

Két halottja is volt a napokban a városházának.

Az egyik Nagy Antal, városi irnok, a másik Driva Ödön első osztályu fogalmazó.

Az aspiránsok is a legnagyobb részvéttel kisérték ki a megboldogultakat a temetőbe és már visszajövet megindult a korteskedés a kenyérért.

A polgármesteri jelentés beszámolt a szomoru esetekről és a közgyülés kitüzte a választás határidejét.

Driva Ödönről fel kell jegyezni, hogy mintaképe volt a becsületességnek; a város egyik pontos, lelkiismeretes hivatalnokát; tiszttársai pedig jólelkü kollegájukat veszitették el benne.

Nyugodjék békében!

*

A közgyülés második napja is bővelkedett a vitákban, de már ekkor felülkerékedett a tanács és minden javaslata keresztül ment nagy többséggel.

Hát ugy-e mégis csak van annak haszna, ha a polgármester megharagszik.

*

Különben a tisztviselőkkel akár nyulakat lehetett volna fogatni a mult héten, mert megint megérkezett a várva-várt, annyiszor megénekelt és még többször agyonczáfolt hir, hogy a fizetésemelésre vonatkozó jóváhagyó miniszteri leirat már expedicióban van.

Ez a hir azonban csak szombat délutánig tartotta magát erősen, mert ettől fogva már oda módosult a dolog, hogy Tisza fogja lehozni közvetlen a választás előtt.

„Jöjjön magától, vagy hozza Tisza, csak legyen itt!“ mondta erre Géza bátyánk, a főpénztáros, akit tiszttársai egyre nógatnak ilyen czimen egy kis előlegért.

Szóval a mult héten izgalmas napokat éltek át a városházán és igy békét hagytak a rendőrségnek.

—ó.

---

nagyon keveset mondhatni, mert a nyomozó detektiv a tényeket annyira elferditi, hogy a költött esemény a megtörténttől ki nem válogatható. — Ha a megcsipett gonosztevő például egy gyilkos, akkor a detektiv nagy diadallal fogja elbeszélni barátainak és kollégáinak, hogy isteni sugallatnak engedve, legelőször a temetőbe ment, a meggyilkoltnak szellemét segitségül hivni. Természetesen éjfél volt — akár csak az európai rémregényekben — mikor a szellem egy nagy madár alakjában a sir felett megjelent, a detektivnek siránkozó hangon elmondta a gyilkosság minden körülményeit s arra kérte őt, — hogy a nyomozást haladéktalanul kezdje meg.

S a nyomozás megkezdődik. Az um-csao is madáralakot öltt magára. A szellem és a halandó ember a levegőbe emelkednek, s hegyeken és völgyeken keresztül a tengerhez repülnek. Itt a kalandorok szép kékesfényü halakká változnak, természetesen nyomban értik a halnyelvet is, s a viziállatok elbeszéléséből megtudják, hogy a gyilkos a szue-jen czápa gyomrában rejtőzött el. Behatolnak a szörnyeteg gyomrába s a szue jent, az elfogatási parancs előmutatására a gonosztevő kiadására felszólitják. Pár napig tart az alkudozás, kérés, fenyegetés, mig végre a czápa elhatározza, hogy a szánalomból befogadott gyilkost ismét kiadja.

Odauszik a parthoz, s gonosztevőt egyenesen a szerencsés um-csao karjaiba köpi, ki azalatt már igazi ember alakjában várakozik ott, s zsákmányával diadalmasan elvonul.

Az elfogatás nem megy mindig ily könnyen, különösen akkor nem, ha a gonosztevőt egy rosz szellem a hegyek gránitsziklái közé zárja, ahonnan csak földrengés segitségével vájható ki. Természetesen, hogy az a rendőr, ki ily csodadolgokat tud elmesélni élményeiről, csakhamar elsőrangu hőssé válik, kihez a közönséges emberfia csak végtelen tisztelettel és borzadálylyal mer közeledni.

A nagy Pau Ming Sing a kinai detektivek utólérhetetlen példányképe, Kin atörténetének legnagyobb s legnépszerübb alakja. Ő a hőse mindannak a gonosztevő — és detektiv — történetének, mit századok óta irtak, s még most is hiányos az ilyfajta könyv, ha az ő neve nincs benne. Azok a csodák, miket e hős mint biró és titkos rendőr elkövetett, egyenesen megsemmisitők s a nép szentül meg van győződve, hogy e csodák szóról-szóra megtörténtek. Nem bizonyos, hogy a hires Pau Ming Sing mikor élt a földön, valószinüleg a Mingdinasztia első császárjának trónralépte előtt. Legalább száz életrajza van ennek a jeles embernek, s mindig ujabb könyvek keletkeznek róla. Valamennyi könyv megegyezik abban az egy pontban, hogy a hős anyja halála után harmincz nappal jött a világra. Akkoriban a halottakat még nyitott sirba temették, s ez nagyon dicséretes szokás volt, mert e nélkül a kitünő detektiv sohasem született volna meg.

Pau anyjának a teste tehát harmincz napig feküdt a nyitott sirban. A harminczadik nap estéjén egy temető-őr gyermeksirást hallott, a zaj után ment s ráakadt a kis babára s hazavitte. Felesége nem akarra elvállalni, de végre is engedett. Pau Ming Sing szépen növekedett az őr családjában, mig végre egy szép napon csak eltünt. Egy nagy városba ment, s itt — kinai szerzők nem fejtegetik, hogy mint — detektiv és biró lett, a kinek a hire csakhamar terjedni kezdett. Igazságossága és éles esze a birói székben bámulatos volt, de ha ennek daczára sem sikerült egy bonyolult eset szálait megtalálni, akkor detektivvé változott s a következő reggelen ismét megjelent a birói széken, hogy mindentudásával rémületbe ejtse a hallgatóságot. Ha egyszer valamelyik gonosztevő után vetette magát, azt meg nem mentette többé semmi földi hatoltam, Pau Ming Sing biztosan megcsipte. Nyomozásai közben legszivesebben oroszlánná, tigrissé, lóvá, kecskévé, tehénné, hernyóvá, légygyé és — asszonynyá változott át.

Egy gonosztevőt lefejezésre itéltek azért, mert egy embert megyilkolt. Pau Ming Sing azonban, ki az itéletet kimondta, ugy érezte, hogy az ember büne nincs eléggé bebizonyitva. Parancsot adott tehát, hogy a lefejezést halasszák el egy nappal, s azalatt ő maga nyomozni ment. Sárga lepkévé változott át, s addig repült a mezőkön keresztül, mig egy rózsára nem akadt. — Ennek a szirmai közt meghuzódott. Nem sokára jött egy leány, a rózsát leszakitotta s kosarába tette a többi virághoz s haza vitte. Mielőtt lefeküdt volna, a virágokat bokrétává kötötte, mert másnap el akarta adni. A pillangó egész éjjel ott aludt a rózsában s csak egyszer neszelt föl, a mikor egy nagy patkány mászott elő, hogy a virágokat megszagolja.

A leány kora reggel felkelt s a bokrétát kivitte az utczára. Itt egy öreg asszony, kinek a virágok nagyon megtetszettek, meg is vette a még mindig rózsában rejtőző pillangóval együtt. Hazament, monologizálni kezdett: »Szeretnék meghalni,

Pazar fénynyel és kényelemmel átalakitott
étterméte és szállodáját
ajánlja a közönség figyelmébe
HILLINGER LIPÓT és FIA,
a „Fekete Sas“ bérlője.

Heti sakkszemle.

Rovatvezető: **Gesztesi Ödön.**

88. játszma.

Franczia játék.

Budapest, 1896. október 5.

Pilsbury.	*Albin.*
1. e2—e4	**e7—e6**
2. d2—d4	d7—d5
3. H b1—c3	H g8—f6
4. e4—e5	H f6—d7
5. f2—f4	c7—c5
6. d4 : c5	F f8 : c5
7. V d1—g4	g7—g6 ?

Gyenge lépés; 0—0 a helyén való.

8. h2—h4	h7—h5
9. V g4—g3	H b8—c6
10. a2—a3	H c6—d4
11. F f1—d3	H d4—f5
12. F fd : f5	g6 : f5
13. V g3—g7	B h8—f8
14. H g1—f3	V d8—e7
15. b2—b4	F c5—b6
16. V g7—h7	a7—a5
17. H c3—b5	a5 : b4
18. H b5—d6+	K e8—d8
19. H f3—g5	K d8—c7

Sötét rossz 7. lépése folytán szorult helyzetbe jutott, de most kitünően védekezik.

20. H g5 : f7	K c7—b8
21. V h7 : h5	F b6—d4

A védekezőből lassanként támadó lesz.

22. B a1—a2	H d7—c5
23. V h5—g6	H c5—e4
24. h4—h5	V e7—c7 !

Sötét pompásan vezeti a rohamot.

25. B h1—h3	F d4—c3+
26. K e1—f1	b7—b6
27. K f1—g1	b4—b3 !
28. B h3 : c3	V c7 : c3
29. B a2—b2	V c3—e1+
30. K g1—h2	V e1 : c1
31. B b2 : b3	V c1—f4+
32. K h2—g1	V f4—f2+
33. K g1—h2	H e4—d1
34. B b3—c3	B a8—a4

Világos feladta, mivel B a4—g4 nem parirozható. Ez a partie, melyet Pillsbury kuszárosan kezdett, de Albin annál erőteljesebben végzett, az első nap szenzációja volt.

89. játszma.

Futárcsel.

Budapest, 1896. október 5.

Charousek.	*Schlechter.*
1. e2—e4	**e7—e5**
2. f2—f4	**e5 : f4**
3. F f1—c4	d7—d5
4. F c4 : d5	V d8—h4+
5. K e1—f1	g7—g5
6. H g1—f3	V h4—h5
7. h2—h4	F f8—g7
8. H b1—c3	H g8—e7 ?

Erre a lépésre sötét egy piont elveszit.

9. H f3 : g5	V h5 : d1+
10. H c3 : d1	H e7 : d5
11. e4 : d5	H b8—d7
12. H g5—h3	H d7—f6
13. H h3 : f4	F g7—h6
14. H f4—e2	H f6 : d5
15. d2—d4	F h6—g7
16. H d1—e3	F c8—e6
17. H e3 : d5	F e6 : d5
18. K f1—f2	0—0—0
19. c2—c3	B d8—d6
20. B h1—e1	B d6—f6+
21. H e2—f4	F g7—h6
22. g2—g3	F h6 : f4
23. F c1 : f4	B f6—e6
24. b2—b3	B h8—e8
25. B e1 : e6	B e8 : e6
26. c3—c4	F d5—e4
27. d4—d5	B e6—e8
28. F f4—e3	a7—a6
29. K f2—e2	h7—h5
30. K e2—d2	F e4—g6
31. B a1—f1	B e8—e5
32. F e3—d4	B e5—e4
33. K d2—c3	B e4—e2
34. B f1—f2	B e2 : f2

A csere után különböző szinü futárok maradnak, tehát remis több mint bizonyos.

35. F d4 : f2	F g6—f5
36. K c3—d4	f7—f6
37. F f2—e3	F f5—g4
38. F e3—g6	K e8—d7
39. F h6—g7	f6—f5
40. b3—b4	b7—b5
41. c4—c5	c7—c6
42. d5 : c6	K d7 : c6
43. F g7—f8	F g4—h3

Remis.

90. játszma.

Franczia játék.

Budapeat, 1896. október 5.

Walbrodt.	*Maróczy.*
1. e2—e4	**e7—e6**
2. d2—d4	d7—d5
3. H b1—c3	H g8—f6
4. c4—d5	e6 : d5
5. H g1—f3	F f8—d6
6. F f1—d3	0—0
7. 0—0	c7—c6
8. F c1—g5	F c8—g4
9. h2 : h3	F g4 : f3
10. V f1 : f3	H b8—d7
11. H c3—d1	V d8—b6 !

Igen jó lépés, mely a világos vezéroldalt fejlődésében állandóan gátolja.

12. c2—c3	B f8—e8
13. B a1—b1	H f6—e4
14. V f3—f5	H d7—f8

Sötét egyszerüen, de nagy megfontolással játszik.

15. V f5—g5	B e8—e6
16. F g5—c1	B a8—e8
17. H d1—e3	F d6—b8 !

Sötét az átgondolt lépések egész sorozatát produkálja.

18. H e3—f5	B e6—g6
19. V g4—h4	V b6—c7
20. f2—f4	V c7—d7 !
21. F d3 : e4	d5 : e4
22. H f5—e3	f7—f5
23. H e3—c4 ?	V d7—d5
24. H c4—e3	V d5 : a2

Világos gyalogjai most egymásután zsákmányul esnek.

25. F c1—d2	B g6—f6
26. c3—c4	H f8—g6
27. V h4—h5	F b8 : f4
28. B b1—d1	F f4 : e3+
29. F d2 : e3	V a2—b3
30. B d1—e1	B e8—f8
31. F e3—g5	B f6—f7
32. g2—g4	V b3 : c4
33. g4 : f5	B f7 : f5
34. B f1 : f5	B f8 : f5
35. V h5—g4	V c4 : d4
36. F g5—e3	V d4—e5

Világos földaja. Maróczy az egész partit mintaszerüen vezette.

91. játszma.

Skótcsel.

Charousek	*Popiel*
1. e2—e4	**e7—e5**
2. H g1—f3	**H b8—c6**
3. d2—d4	**e5 : d4**
4. F f1—c4	F f8—c5
5. 0—0	d7—d6
6. c2—c3	d4 : c3

A helyes védelem F c8—g4; a szöveglépésre világos erős támadást nyer.

7. V d1—b3	V d8—e7.

Czélszerübb V d8—d7.

8. H b1 : c3	H g8—f6
9. F c1—g5	0—0
10. H c3—d5	V e7—d8
11. B a1—d1 !	H c6—a5

Világos kitünően folytatja a rohamot.

12. F g5 : f6	H a5 : b3

Ha g7 : f6, ugy V b3—c3

13. F f6 : d8	H b3—a5
14. F d8—e7	H a5 : c4
15. F e7 : f8	K g8 : f8
16. H d5 : c7	B a8—b8
17. b2—b3	H c4—e5
18. H f3 : e5	d6 : e5
19. B d1—d8+	K f8—e7
20. B d8—h8	h7—h6
21. H c7—d5+	K e7—d7

Sötét rosszul áll; világos nehány erőteljes manőverrel véget vet a játéknak.

22. b3—b4	F e5—d6
23. b4—b5	b7—b6
24. B f1—d1	K d7—e6
25. H d5—e3	F c8—b7 ?
26. B d1 : d6+	Sötét föladja.

---

mert nagyon félek a férjemtől. Azóta, hogy egy este véres kézzel jött haza, ugy bánik velem, mint a legutolsó rabszolgával.« A pillangó észrevétlenül kimászott a rózsából s hallgatózni kezdett. „Nagyon nagy bünt követhetett el — folytatá az öreg asszony — s meg kell tudnom, hogy mit.“ »Nekem is« — suttogá a pillangó s visszamászott a rózsába.

Haza értek. Az ágyba egy öreg ember várt, s az asszonyt szitokkal fogadta. Ekkor bejön egy másik ember, az öreg ember fölé hajol s valamit sug a fülébe. A pillangó azonnal légygyé változik s a betegnek a fülébe megy. »A biró Sau Sop Szünt halálra itélte Izei Lunk meggyilkolása miatt« — sugá a büntárs a betegnek — »Most már nem fog ránk gyanakodni senki.« E pillanatban a beteg megvakarta a fülét, a mire a légy kirepült az ablakon.

Egy óra mulva Pau Mig Sing megjelenik a törvényszéken, a két bünöst előhozatja, lefejezteti, az ártatlanul elitéltet szabadon bocsátja, de előbb 50 botütést méret a talpára, a miért a törvényszéknek annyi kellemetlenséget okozott.

Ily bölcs és igazságos ember volt Pau Ming Sing!

A nevezctes férfiu több izben beteg, sovány kutyává változott s oly szánalmasan nézett ki, hogy nem egyszer magához fogadta valamelyik gonosztevő, s társaihoz is elvitte. Másnap a törvényszék előtt érzékeny jelenet játszódott le, melyekben Pau Ming Sing élete oly gazdag volt. A gonosztevőt a biró szine elé vezették.

„Én voltam az a kutya, melyet tegnap házadba fogadtál. — Tudom minden gonoszságodat, mert kihallgattam, mit beszéltél czimboráiddal.“ Mire a gonosztevő térdre esett s bevallá bünét. — Pau Ming Sing kegyesen folytatá: »Ne félj, számithatsz hálámra. Tulajdonképen holnap reggel kellene lahullani a fejednek, de mivel szánalommal magadhoz fogadtál, mint beteg ebet, csak holnap délután foglak lefejeztetni.« Mire a törvényszéki szolgák hangos örömrivalgásba törtek ki! „Üdv, üdv a nagy Pau Ming Szingnak, a ki bölcs, igazságos és könyörületes. Üdv, üdv neki!«

E nagy biró most a mennyország kapujában ül s a nirvána kulcsát őrzi. — Mellette egy nagy oroszlán fekszik, mely az ő intésére a gonosz lelkeket visszakergeti a földre, hogy állatokba bujjanak.

Az ő prakszisából még mai napig is több megmaradt a kinai igazságszolgáltatásban. — Ilyen az un. fogpróba. Ha az elfogott bünösre a bünteényt nem lehet rábizonyitani, akkor a detektiv a fogpróbát alkalmazza, azaz egy lapát izzó szénre egy oroszlánfogat tesz. Ha ez hamuvá ég, akkor az illető nagy bünös. Alig volt még eset, hogy ezzel rá ne lehetett volna sütni a vádlottra a turpisságot. Egy más eljárás a bab-próba, oly babbal, mely valamely templom kertjében nő. A babszemet bedobják egy csésze vizbe. Ha alámerül, akkor a vádlott bünös. A detektiveknek érdekükben áll, hogy csak félig érett babszemet használjanak, mely sulyos voltánál fogva okvetlenül alámerül a vizben. Ha pedig ez az eset nem áll be, akkor a vádlott varázslattal vádoltatik s ennek kitudása végett a fogpróbát alkalmazzák, mely aztán a varázslatot fényesen bebizonyitja.

Nemzetközi sakkverseny Budapesten.

A millenium ünnepségeinek folyamán tartott kongresszusok sorában bizonyára nem utolsó helyen áll a királyi sakkjáték mestereinek összejövetele.

A budapesti sakkör és lelkes meczénások áldozatkészségének, de legfőképen a rendező bizottság elnökének Lehner Vilmos tanár lankadatlan buzgalmának köszönhetjük, hogy most a világ minden részéből összesereglett sakkmatadoroknak a maga nemében honnéri vetélkedésében gyönyörködhetünk, olyan látványosságban, a minőben magyar publikumnak eddig még nem volt része.

A kibocsátott versenyprogramm czélszerü intézkedései, a kitüzött tekintélyes dijak, I. 2500 korona vagy a király ajándékozta értékes ezüst

Viktóriaszobor, II. 200, III. 1500, IV. 1000 V. 600 VI. 400 korona) a rendelkezésre álló arasznyi idő daczára sem tévesztették el hatásukat, ugy hogy a jelentkezés határnapjáig a következő 14 kiváló mester, köztük elsőrangu nagyzágok, irat koztak be a versenyre: Alapin (Pétervár) Albin (Bécs), Charousek (Budapest), Csigorin (Pétervár), Janovszki (Paris), Marco (Bécs), Maróczy (Budapest), Noa (Ujvidék), Pillsbury (Boston), Popiel (Lemberg), Schlechter (Bécs), Tarrasch (Nürnberg) Walbrodt (Berlin), Winawer (Varsó).

Ebből a névsorból látjuk, hogy az angolországi sakkisták teljesen távol maradtak, pedig pl. Günsberg csak haza jőhetett volna a szülő városába egy kicsit széjjelnézni! Sajnálattal látjuk, hogy Lasker és Steinitz sem jöttek.

Ezek azonban a rendezö bizottsághoz intézett levélben kimentették magukat, azt hozván föl okul hogy a jövő hónapokban matchet fognak játszani, tehát kimélni akarják magukat minden előzetes strapától, hogy teljes és pihent erővel mérkőzhessenek egymással.

De amit leginkább fájlalni lehet, s aminek okát nem tudjuk kitalálni, az a kitünő magyar mester Makovetz visszavonulása.

Makovetzet oly kaliberü sakkistának tartjuk, hogy a világ legelső mestereivel szemben is dicsőséget szerzett volna a magyar névnek. És éppen most lett volna pompás alkalma hazája földjén rendezett tornán eddigi pozicziját a feltörekvő ifjabb nemzedékekkel szemben megerősiteni. Viszont eddigi sikereit, a Gráczban másodrangu mesterek fölött kivivott elsőséget, és a Drezdában Porgessel (aki Nűrnbergben az utolsók közt volt) közösen elért 2—3 helyet, nem találjuk oly nyomósoknak, hogy azok babérain ámbicziózus sakkozó végleg megpihenhessen.

A kongresszust október 4-én délelőtt a fővárosi vigadó emeleti helyiségében Zichy Jenő gróf, a verseny bőkezü protektora nyitotta meg lendületes magyar beszéddel, majd a szellemi torna külföldi lovagjainak mondott német és franczia szóval szives Isten-hozott at. Utánna Ungár Ignácz beszélt németül, a sakkör nevében üdvözölve a vendégeket és fejtegetvén a sakkozás nemes művészetét. Végre Lehner elnök a verseny bizottság müködéséről referált, Schuster titkár pedig a verseny szabályait terjesztette elő. Az összegyültek mindent helyesléssel tudomásul vetek, mire Zichy gróf védnők szellemes franczia beszéddel rekesztette be a kongresszust.

A tulajdonképeni mérkőzések másnap, október 5-én kezdőttek. Pont 11 órakor Havasi Arthur verseny intéző konstatálta, hogy a beiratkozott mesterek közül Alapin nem jelent meg, tehát a károsító sorsolást 13 résztvevőre kell ujra megejteni. Ennek megtörténte után az összegyült matadorokhoz fordult, felhiván őket játszmáik megkezdésére, egyuttal különösen arra kérte őket, hogy a pártikat teljes erejük kifejtésével vezessék és az elcsépelt büchli variánsokat lehetőleg kerüljék.

Több mester azt ajánlotta, hogy mivel ugyis kevesen vannak, egy helyett két játszmát váltsanak, azonban egyik jury-tag ellenzése folytán minden a régiben maradt. Ezután megkezdették a versenyt, melynek eddigi napi eredményeit itt közöljük:

I. nap, okt, 5. Nyert Janovszki Noa, Csigorin Popiel, Maróczy Walbrodt, Albin Pillsbury és Winawer Tarrasch ellen. Remis a Charousek-Schlechter parti. Szabad Marco.

II. nap okt. 6. Nyert Winawer Albin, Charousek Maróczy és Valbrodt Popiel ellen. Döntetlenek a Schlechter Pillsbury, Noa Csigorin és Marco Janovszki játszmák. Szabad Tarrasch.

III. nap okt. 7. Nyert Csigorin Marco, Walbrodt Noa, Charousek Popiel, Pillsbury Maróczy és Schlechter Winawer ellen. Remis a Tarrasch Albin parti. Szabad Janovszki.

IV. Nap okt. 9. Nyert Winawer Maróczy, Pillsbury Popiel, Chatousek Noa, Csigorin Janovszki ellen. Remis a Schlechter-Tarrasch és Marco-Walbrodt játszma. Szabad Albin.

V. nap. Nyert. Pillsbury-Noa, Walbrodt-Janovszky, Maróczy-Tarrasch, Albin-Schlechter, Winawer-Popiel, és Marco-Charousek ellen. Eddigi eredmény: Winawer 4. Charousek, Csigorin, Pillsbury, Walbrodt $3^1/_2$. Albin, Schlechter $2^1/_2$. Marco, Maróczy 2. Janovszky $1^1/_2$ Dr. Tarrasch 1 Noa $^1/_2$ Popiel O.

—

Sakk hirek.

A sakkverseny játszmái. Mult számunkban fentartással hoztuk azon hirt, hogy a budapesti emzetközi sakkverseny játszmáit külföldi lapnak nták el.

ad Tudósitónk személyesen szerzett az ügyről meggyőződést és ennek alapján közölhetjük, hogy csak egyes fontosabb játszmákra történtek több külföldi lap részéről lefoglalások, egyébként a bizottság a legnagyobb készséggel bocsátja rendelkezésünkre a játszmákat, melyekből minden héten fogunk 4—5-öt közölni. A játszmák megfizettetése különben amugyis szükséges dolog, mert ennek folytán a sakkverseny költségei legalább részben fedezve lesznek.

Külföldi tudósitók a sakkversenyen. A nemzetközi sakkversenyen jelenleg több külföldi tudósító van jelen. Igy a Chess Monthly angol sakklap, több német és amerikai lap részéről Hoffer László hazánkfia a Chess-Monthly szerkesztője, Mieses J., valamint a jelenlevő mesterek közül Marco és a »Deutsches Wochenschach« részéről Kerekes Lajos a tudósitók.

Uj sakklap. A nagybecskereki sakk-kör által kiadott uj sakk lap lső száma gazdag, bő tartalommal megjelent, melyről legközelebbi számunkban fogunk bővebben megemlékezni. A lap előfizetési ára 4 frt. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Biharmegyei vásárnaptár.

Heti vásárok

Álmosd, szerdán.	**M.-Cseke**, szerdán.
Báránd, kedden.	**Margitta**, pénteken.
Beél, szerdán.	**Micske**, csütörtök.
Belényes, csütörtök.	**N.-Bajom**, pénteken.
B.-Ujfalu, csütörtök.	**N.-Baród**, hétfőn.
B.-Püspökl,	**N.-Léta**, csütörtökön
B.-Böszörmény, csütörtök.	**N.-Szalonta**, pénteken.
Cséffa, csütörtök.	**N.-Várad**, kedd és péntek.
Csökmő, szombat.	**Okány**, szerda.
Derecske, csütörtök.	**Ökrös**, kedd.
Diószeg, szerda.	**Piskolt**, szerda.
Élesd, csütörtök.	**Sarkad**, csütörtök.
Ermihályfalva, csütörtök.	**Szalard**, szerda.
Feketető, hétfő.	**Szent-Iobb**, hétfő.
Félegyháza, csütörtök.	**Szekelyhid**, péntek.
Hajdu-Nagos, szombat.	**Széplak**, kedd.
Henczida, szerdán.	**Tenke**, hétfőn.
M.-Keresztes, szerdán.	**M.-Telegd**, péntek.
Kis-Marja, hétfőn.	**Torda**, hétfő.
Komádi, péntek.	**Zsáka**, szerda.
Kötegyán, hétfőn.	**Vaskoh**, szombat.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignácz.**
Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

52—1896/7. szám.

Pályázati hirdetés.

Az ipariskolai egész évi s téli tanfolyamon a rendes és segédtanári állások betöltéséig **idéglenesen** következő órákra pályázat hirdettetik; megjegyeztetvén, hogy a képesités mérvéhez képest a dijazás minden óra után egy évre 37 frt 50; 45 frt illetve 50 forintban van megállapitva. A kisegitő tanerők heti legfeljebb 4 órai alkalmazás után 60 frttól 100 forintig emelkedő ösztöndij élvezetében részesülnek.

A téli tanfolyamon betöltendö órák:

Heti 2 (=4) óra számtan a II. oszt. tan.
„ 1 (=2) óra fogalmazás a II. oszt. tan.
„ 4 (=8) óra szabadkézt s mértani rajz az I. oszt. tan.
Heti 6 (=12) óra szabadkézi mért. s alaktani rajz a II. oszt. tan.
Hetl 2 (=4) óra szabadkézi s alaktani rajz a III. oszt. tan.

Az egész évi tanfolyamba betöltendő órák:

Heti 2 órán számtan a II. osztályban.
„ 3 órán rajz a diszitm. szakrajzosztályban.
„ 3 órán rajz a faipari szakrajzosztályban.

Előnyben részesülnek oly pályázók, kik az iparisk. szervezeti szabályzat 53. §-ában megjelölt képesitéssel bírnak; ezek hiányában olyanok, kik a tanitáshoz szükséges gyakorlati képességet kimutatni birják. Az okmányokkal felszerelt folyamodványok illetőleg jelentkezések **f. hó 18-ig az iparisk. bizottsághoz** czimezve alulirt igazgatóságnál nyujtandók be, hol a tantervre, a tanitás idejére stb. vonatkozó felvilágositások is megadatnak,

Nagyvárad, 1896. október 8.

Az ipariskolai bizottsági elnök megbizásából:

Szüts Izsó,
iparisk. igazgató.

Legjobb
bajor-féle sör
sötét és világos minőségben
márczius 15-től kezdve
nagy üveg 13 krért
kapható:
Steiner M. Albert-nél
N.-Piacz-tér (Knapp-ház)
Vidéki megrendelések az adó leszámitása mellett gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

15019—1896. tk. sz.

Póthirdetmény.

A nagyváradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, miszerint Király Victor m. t. t. főügyész n.-váradi lakos végrehajtatónak Bozontay József kis-jenői lakos vérrehajtást szenvedett elleni 37 frt s jár. iránti végrehajtási ügyében a kis-jenői 312. sz. tjkvben foglalt A I. 1—6 rendsz. alatti ingatlanokra 2652 frt kikiáltási árban Kis-Jenő község házához **1896. évi october hó 16-ik napjának** délután 2 órájára kitüzött árverés az 1881. LX. t.-cz. 167 §-sa alapján **Dr. Fássy Lajos** ügyvéd végrehajtató érdekében és 1534 frt tőke követelése s járulékai kielégitése végett megtartani fog.

Az árverési kérés költségei 4 frt 50 kr. állapittatnak meg.

Kelt N.-Náradon 1896. évi szeptember 21-én.

Olasz,
kir. törvszéki biró.

338 1—1

ÉRTESITÉS!
Parti-áruk vétele és eladásáról.
Van szerencsém mélyen tisztelt vevőim b. tudomására hozni, hogy évek óta fennálló
kézmű- és divatáru üzletemet
gy nagyobb csődtömeg előnyös vétele által egy kizárólagos
Partiáru üzletre
átalakitottam és ezentul az összes árukat, mint **divatkelmék, gyapjuruhaszövetek, zefirek, vászonárúk, asztalnemüek, zsebkendők, ágytakarók, szőnyegek,** valamint minden a rőfös szakmába vágó czikkek nálam ugy nagyban mint kicsinyben *50%-al* a rendes árakon alul kaphatók.
Tisztelettel
Nádas Ignácz
Zöldfa-utcza elején.
1289 7—10

SZANDICZ ADOLF áruháza

NAGYVÁRAD, Bémer-tér.

Most érkezett ujdonságok az 1896. évi őszi idényre.

Bel- és külföldi női ruhaszövetek a legegyszerübbtől a legfinomabb minőségig.

Női Confectio-ujdonságok rendkivüli olcsó áron

u. m. *jaquetek, kabátok, köpenyek, gallérok* stb.

Szőnyegek és függönyök óriási választékban.

OBERLEITHNER E. FIAI világhirü cs. és kir. szab. vászongyárainak egyedüli főraktára.

Kivánatra árjegyzékek és minták bérmentve küldetnek

Kizárólag

kész női felöltők

gyári raktár

egyedüli jutányos és czélszerü beszerzési forrás

csakis

NEMES MIHÁLY-nál

Köröspart. Nagyvárad, Lévay-ház. Köröspart.

NÁDOR L. és TÁRSA

Nagyvárad, Zöldfa-utcza

ajánlja az őszi és téli évadra a legujabb vizhatlan gráczi Pichler-kalapokat.

Legnagyobb raktár olasz, angol és PLESS-kalapokban.

Valódi prágai férfi- és női bőrkesztyük, angol kötött kesztyük.

Férfi- és fiu fehérnemüek, legujabb nyakkendők.

Illatszerek, pénz- és szivartárczák, esőernyők, sétabotok, valódi email ing- és kézelőgombok,

harisnyák és valódi Jäger-alsók

a legnagyobb választékban és legjutányosabb árban kaphatók.

A legnagyobb czipő- és csizma-raktár.

Férfi-, női-, leány- és gyermek-czipők minden kivitelben a legjutányosabb árakban kaphatók.

Valódi orosz Bagaria vizhatlan csizmák

és legnagyobb raktár Galloschni és bőr Camaschnikban.

1317 4—5

Csizma- és czipő-különlegességek mérték szerint a leggyorsabban készittetnek.

Nyomatott Laszky Ármin könyvnyomdájában Nagyváradon.